

Innhold

Forord	11
Innledning	
Hvorfor en bok om nye psykoaktive stoffer?	13
ANNE LINE BRETTEVILLE-JENSEN OG OLA RØED BILGREI	
Hvordan bruke boken.	14
Kapittel 1	
Produksjon og salg av nye psykoaktive stoffer – store forandringer fra de gamle narkotikamarkedene	18
ANNE LINE BRETTEVILLE-JENSEN	
Nye psykoaktive stoffer	18
Hvorfor oppstår det et nytt rusmiddelmarked nå?	19
Hva har vært «drivet» i utvikling og produksjon av NPS?	20
Framstilling av ingredienser og sluttprodukter.	20
Styrkegraden på nye stoffer	22
Et mangfoldig spekter av nye stoffer og substanser	23
Hvor enkelt er det å utvikle og produsere et nytt stoff?	
Et empirisk eksempel	25
«Dealing» på en ny måte	26
Betalning for stoffene	29
Markedsføring og brukerveiledning.	30
NPS er billige	34
Hovedpunkter.	35
Kapittel 2	
Hva er nye psykoaktive stoffer?	36
LILIANA BACHS OG SILJA SKOGSTAD TUV	
Introduksjon	36
Syntetiske cannabinoider.	38
Virkning og effekter.	38

Bruksmåter	39
Skadepotensial	40
Stimulerende og hallusinogene NPS	42
Syntetiske katinoner	42
Virkning og effekter	43
Bruksmåter	44
Skadepotensial	44
Nye fenetylaminer	45
Virkning og effekter	46
Bruksmåter	47
Skadepotensial	47
Piperaziner	47
Virkning og effekter	48
Bruksmåter	48
Skadepotensial	49
Tryptaminer	49
Virkning og effekter	50
Bruksmåter	50
Skadepotensial	51
Benzodiazepiner	51
Virkning og effekter	52
Bruksmåter	52
Skadepotensial	52
Opioider	53
Virkning og effekter	53
Bruksmåter	54
Skadepotensial	54
Hovedpunkter	54

Kapittel 3

Hva vet vi om bruken av nye psykoaktive stoffer i Norge? . . .	56
--	----

ANNE LINE BRETTEVILLE-JENSEN

Kilder til kunnskap om bruken av NPS	
– noen forbehold	56
Hvor utbredt er bruken? Befolkningsundersøkelser	
kan gi noen svar	57

Utrelivsstudien – en undersøkelse blant personer med større sannsynlighet for rusmiddelbruk	58
Beslagstall fra politi og tollvesen og biologiske prøver	59
Avløpsvannanalyser	63
Biologiske prøver fra bilførere og innsatte i norske fengsler	64
Hvem er brukerne?	65
Geografisk utbredelse	67
Bruksmåter	69
NPS-bruk i andre land	70
Hovedpunkter.	74
Kapittel 4	
Hva er brukernes erfaringer med nye psykoaktive stoffer?	76
OLA RØED BILGREI	
Bakgrunn og data	76
Trip-rapporter og en virtuell verden av nye rusmidler	79
Rusmidler på billigsalg	81
Enkel tilgjengelighet	83
Lav juridisk risiko	84
Urinprøver	85
Ustabil effekt og overdosering	86
Hovedpunkter.	90
Kapittel 5	
Internettets rolle for informasjonsinnhenting og risikovurdering ved bruk av nye psykoaktive stoffer	91
OLA RØED BILGREI	
Virtuelle fellesskap	91
Praktisk brukerinformasjon	93
Brukererfaringer veier tyngst	96
Risikohåndtering.	98
Den virtuelle rusmiddelkulturen	100
Hovedpunkter.	102

Kapittel 6

Akutte skader og behandling 103

ELINE BORGER ROGNLI OG JØRGEN G. BRAMNESS

Hva kjennetegner gruppen som bruker de nye psykoaktive stoffene?	103
Rus og psykisk lidelse	104
Forebygging	104
Akutt behandling	106
Behandling av misbruk og avhengighet	108
Behandlingsallianse og motivasjon for endring.	109
Ulike typer behandling for avhengighet	110
Kartlegging	115
Hovedpunkter	116

Kapittel 7

Identifisering, risikovurdering og regulering av NPS 118

JANE MOUNTENEY, ANA GALLEGOS, ROUMEN SEDEFOV

OG BRENDAN HUGHES

EUs system for tidlig varsling	118
Det norske EWS og NADiS	120
Utsteding av helseadvarsler	121
Et eksempel på det norske varslingssystemet:	
PMMA-relaterte dødsfall.	121
Risikovurdering av NPS	122
EU og risikovurderinger – 2014	123
Et eksempel på risikovurdering	123
Rettslige tiltak	124
Norsk lovgivning og NPS	128
Alternativ tilnærming til kontroll av NPS	129
Hovedpunkter	129

Kapittel 8**Hva vil skje med nye psykoaktive stoffer framover? 131**

ANNE LINE BRETTEVILLE-JENSEN, OLA RØED BILGREI,

ELINE BORGER ROGNLI, JØRGEN G. BRAMNES, SILJA SKOGSTAD TUV,

LILIANA BACHS OG SVEINUNG SKJØRSÆTER

Vil bruken av NPS øke i framtiden? 131

Vil bruk av nye psykoaktive stoffer påvirke annen

narkotikabruk i Norge? 133

Hvordan vil markedet for NPS utvikle seg framover? 134

Forebygging og skadereduksjon – behov for å tenke nytt? . 135

Krever bruk av nye psykoaktive stoffer en ny type

rusmiddelbehandling? 138

Utfordrende analyser av NPS 139

Utfordringer for kontroll og regulering av NPS 141

En rusmiddelrevolusjon? 142

Referanser 145**Ordforklaringer 157****Forkortelser 161****Appendiks 1****Generell virkemåte for stimulerende og hallusinogene NPS:****kort om signalsubstanser i hjernen 162**

Stimulerende og hallusinogene NPS 163

Appendiks 2**Omtale av enkelte stoffer 165**

Utvalgte syntetiske cannabinoider 165

AM-2201 165

APINACA (AKB-48) og 5F-APINACA 165

5F-PB-22 (5F-QUPIC) 166

Utvalgte katinoner 167

Mefedron og metylon (bk-MDMA) 167

MDPV og alfa-PVP 167

Utvalgte fenetylaminer	169
Metiopropamin (MPA)	169
4-MA (4-methylamfetamin) og 4-FA (4-fluoroamfetamin)	169
PMMA (parametoksymetamfetamin) og PMA (parametoksyamfetamin)	170
C-serien (bl.a. 2C-B og 2C-I)	170
D-serien (DOM, DOB, DOI, DOC)	171
25X-NBOMe-stoffene (bl.a. 25I-NBOMe)	171
FLY-serien (bl.a. Bromodragonfly og 2C-B-FLY)	172
Utvalgte piperaziner	172
BZP (1-benzylpiperazin)	172
mCPP	173
Utvalgte tryptaminer	173
5-MeO-DALT	173
DMT	173
Utvalgte benzodiazepiner	175
Fenazepam	175
Utvalgte Opioider	175
MT-45	175
AH-7921	176
Desomorfin	176
Forfatteroversikt	177
Register	178

Forord

Nye psykoaktive stoffer (NPS) er en gruppe rusmidler som ikke er underlagt de internasjonale narkotikakonvensjonene, men som har en rusvirkning som tilsvarer stoffer som omfattes av disse. Måten stoffene utvikles, produseres, markedsføres, omsettes og brukes på er ofte annerledes enn den vi kjenner til for mer «tradisjonelle» rusmidler som cannabis og heroin. NPS er dessuten mer potente og har større skadepotensial enn rusmidlene de gjerne er ment å etterligne. Det foreligger liten kunnskap om kort- og langsiktige effekter av å bruke dem. Det store antallet som er utviklet av disse nye stoffene, gir i seg selv store utfordringer for kontrollmyndigheter, helsevesen og brukere.

Vi har ønsket å sette fokus på nye psykoaktive stoffer gjennom en bred og kunnskapsbasert tilnærming. Fagpersoner og forskere fra ulike fagmiljøer og disipliner er representert gjennom bidrag fra Folkehelseinstituttet (FHI), Senter for rus- og avhengighetsforskning (SERAF), European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA), Toll- og avgiftsetaten (TAD) og Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS). I tillegg til forfatterne har Jasmina Burdzovic Andreas, Odd Hordvin, Thomas A. Sandøy, Astrid Skretting og Janne Scheffels gitt faglig bistand gjennom kritisk lesing og kommentering av kapittelutkast. Astrid Skretting har i tillegg oversatt kapittel 7 fra engelsk. Vi ønsker også å takke Ørjan Bye, Kripos, for tall og figurer til kapittel 3 og Jorunn Moen som har ordnet referansene til boken.

Boken er skrevet med tanke på høyskolestudenter og folk som jobber i rusmiddelfeltet, men også foreldre, politikere og andre vil ha nytte av å vite mer om disse nye rusmidlene. Det at et stort antall NPS nå er billig og enkelt tilgjengelig for alle med Internett-tilgang, innebærer store endringer i den rusmiddelvirksomheten vi tidligere kjente til. Vi mener denne boken bidrar til å tette igjen noe av det kunnskapshullet som er oppstått på feltet.

Oslo, august 2015

Anne Line Bretteville-Jensen og Ola Røed Bilgrei